

Door artikels in De Morgen en de Humo van begin September 2002 ben ik in de problematiek van het Paneel van het Lam Gods, de Rechtvaardige Rechters terecht gekomen. Daar het mysterieuze van heel die zaak mij aangegrepen heeft, ben ik mij meer gaan verdiepen in het verhaal.

Door mijn eigen studie van dit dossier ben ik op de schetsjes gestoten. Ook te zien in **het DLG** Dus de zogenaamde tekeningen van de dogkar.

Als liefhebber van alles wat met het aangespannen rijden te maken heeft, en als hobby-restaurateur van koetsen en oud gerei, was mijn blik direct op de tekeningen gevallen en wat ze volgens mij voorstellen. Mijn besluit stond vast ;

“dit zijn afbeeldingen van een tweewielig rijtuig”

Na wat onderzoek bleek dat het hier om een **Demi –Tonneau** gaat.

Dit is een tweewielig rijtuig dat in onze contreien en bij onze noorderburen veelvuldig te zien was . En dit vanaf +/- eind 1900 tot halverwege de 20ste eeuw.

Deze voertuigen waren geliefd bij de notabelen ,zoals dokters ,advocaten ,notarissen,ed meer. Door de opkomst van de auto werden ze van de wegen verdrongen .zodanig dat ze na de tweede wereld oorlog bijna helemaal verdwenen waren .

In sommige musea of private collecties kan men ze nog eens tegenkomen.

Toen ik de schetsen onder ogen kreeg ,dacht ik ,dat dit een ontwerp was ,bedoeld voor een wagenmaker,die naar een dergelijke tekening een zo ’n type koets moest bouwen.

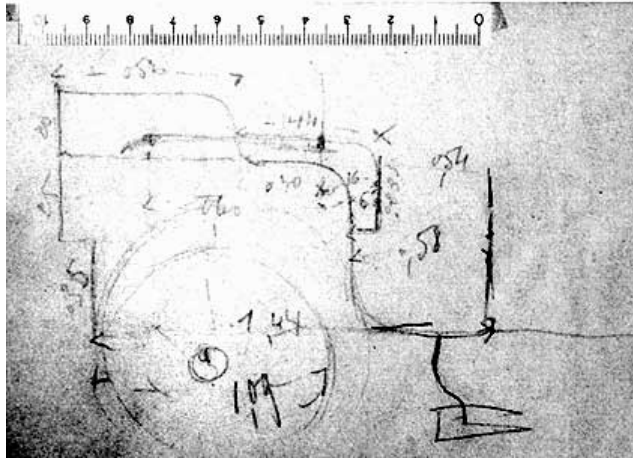
Naar mijn bescheiden ervaring en mening zou ik zeggen dat dit perfect mogelijk is.

De aanwezige afmetingen ,samen met elementaire zaken zoals asbreedte en constructiemethodes zijn zeker voldoende om een dergelijke koets te bouwen.

Foto 1 demi-tonneau

(bron “Rijtuigen op het spoor” pagina 177)

Schets 1 het ZAZ

Als U de schets voor U ziet kan je daar zeer goed een zijaanzicht van een koets inzien . De afmetingen 1.44 (m) slaat op de lengte van de bak..De wieldoorsnede is 1.09 (m). De afmetingen 35-25-20 (cm) zijn dan de breedte van de zijpanelen van de koets ,zoals je op schets 2 (onderaan) een globaal zicht op het achteraanzicht van een dergelijke bak kan hebben.

Helemaal rechts onderaan zie je dan de voettrede met erboven het voerspatscherm.De lijn die doorgetekend is ,moet een traam voorstellen.

De afmeting 0.58 (cm) is dan de afstand tss het voerspatscherm en de bak .Bemerk de afmeting 0.54 (cm) en 6 (cm) ,dan kan je daaruit besluiten dat het voerspatscherm iets naar voren helt.Bovenaan is nog te zien 0.53 of 0.57 die de lengte van de bovenste boog voorstelt.

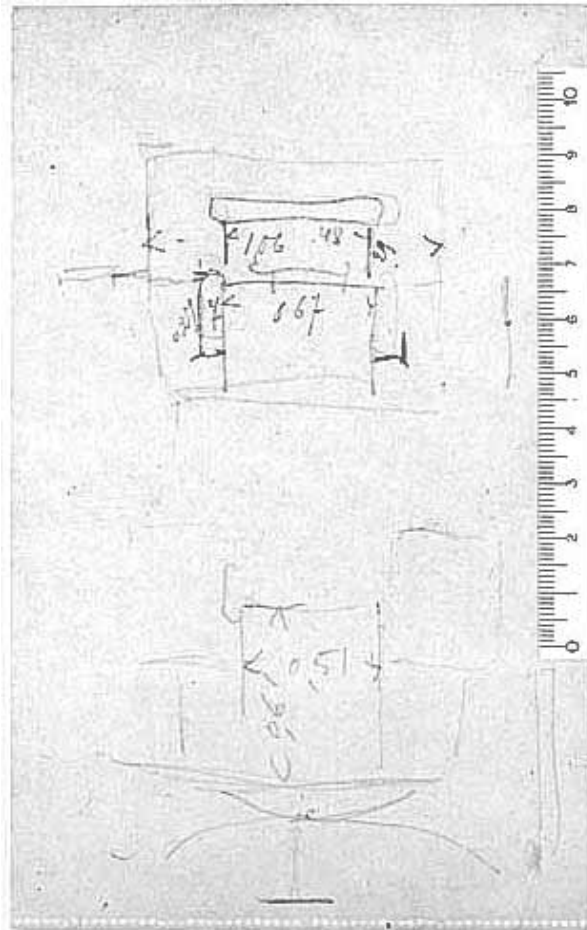
De andere afmetingen 0.60, 30,16 44 ,zijn niet met 100% zekerheid te verklaren .

Het kan een soort "box "voorstellen die op de zitbank ligt.Door verschillende personen die ik heb geraadpleegd ,zou het ,het zijspatscherm voorstellen.

Bemerk de overeenkomst met de foto hieronder.

Foto 2 Looking at carriages.

de schets boven aan is het VAZ ,en de schets onderaan het AAZ van een dergelijke koets.

Het vooraanzicht

Bemerk de rechthoek vooraan met de afmeting 67 (cm) dat is het voorspatscherm met langsweerszijden de handvaten (met links de afmeting 7 (cm) en 0.27 (m))

Boven het voorspatscherm is een platte krul te zien ,dit is de leidsehouder .de afmeting 48 (cm) is dan de breedte van die leidsehouder.

De afbeelding erboven is dan de rugleuning ,deze rugleuning steekt dan waarschijnlijk 29 (cm) uit boven het voorspatscherm

De breedte van de bak is dan 1.06 (m). Daar waren eerst twijfels of het wel 1.06 was ,ik zag daar 1.56 (m) in .door internetpeurder Ssnec kwam ik te weten dat het cijfer tss de 1 en de 6 een typische AG nul was.

Bemerk hier ook de gelijkenis met de eerste foto van de koets uit Looking at carriages.
(dus foto 2)

Het achteraanzicht

.....

Zoals ik al zij bij de uitleg van het ZAZ kan men hier dezelfde opbouw zien ,maar met een deurtje. Bij deze types koetsen was er niet altijd een deurtje aangebracht ,maar naar de wensen van de klant ,was het niet onmogelijk om er daar één te plaatsen.

zie ook de afmetingen 0.60 En 0.51 (m).

Bemerk onder aan de gebogen lijnen ,die naar mijn mening de ijzeren bevestiging van de dwarsveren zijn ,en daaronder de dwarsveer.

De platte streep onder de bak is dan de opstap .

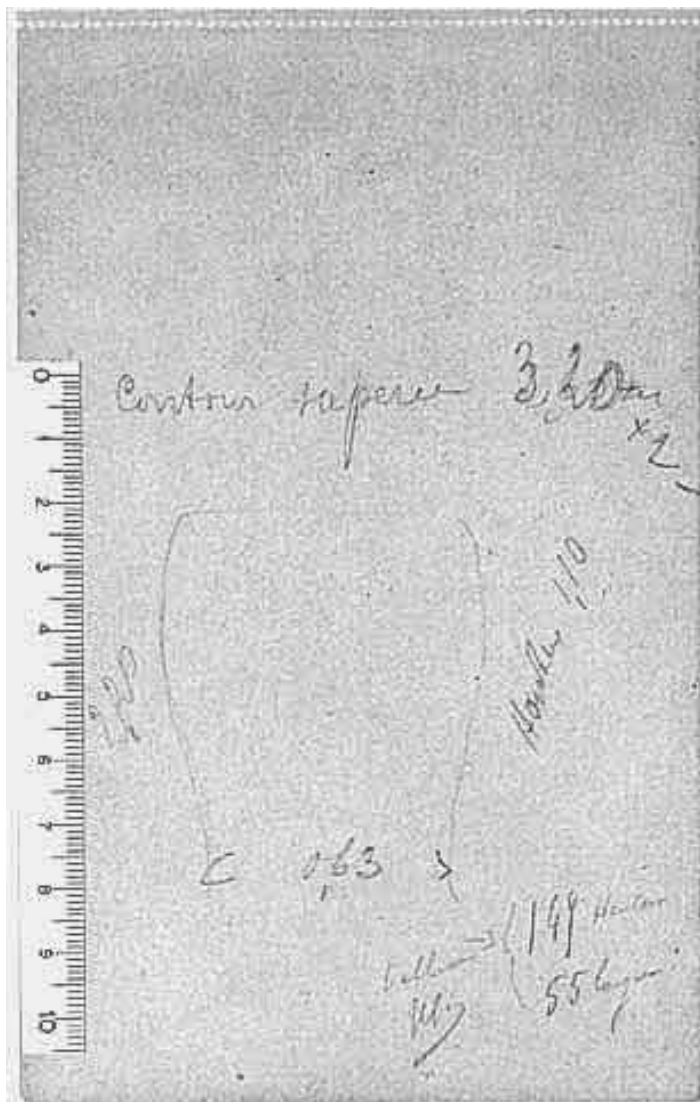
Ook is het handvat op de schets te zien, links boven het deurtje.

Rechts is ook een lijn waarneembaar ,ik zou zeggen ,dit moet een wiel voorstellen

Zie de overeenkomst van het AAZ van het schetsboek met onderstaande foto

Foto 3 looking at carriages

Volgens mij is dit het bovenaanzicht van de tramen .

Als je weet dat de tramen van een dergelijke koets onder de bak doorlopen ,dan is de vermelding contour sapeur 3.20 m x 2 (tramen) juist

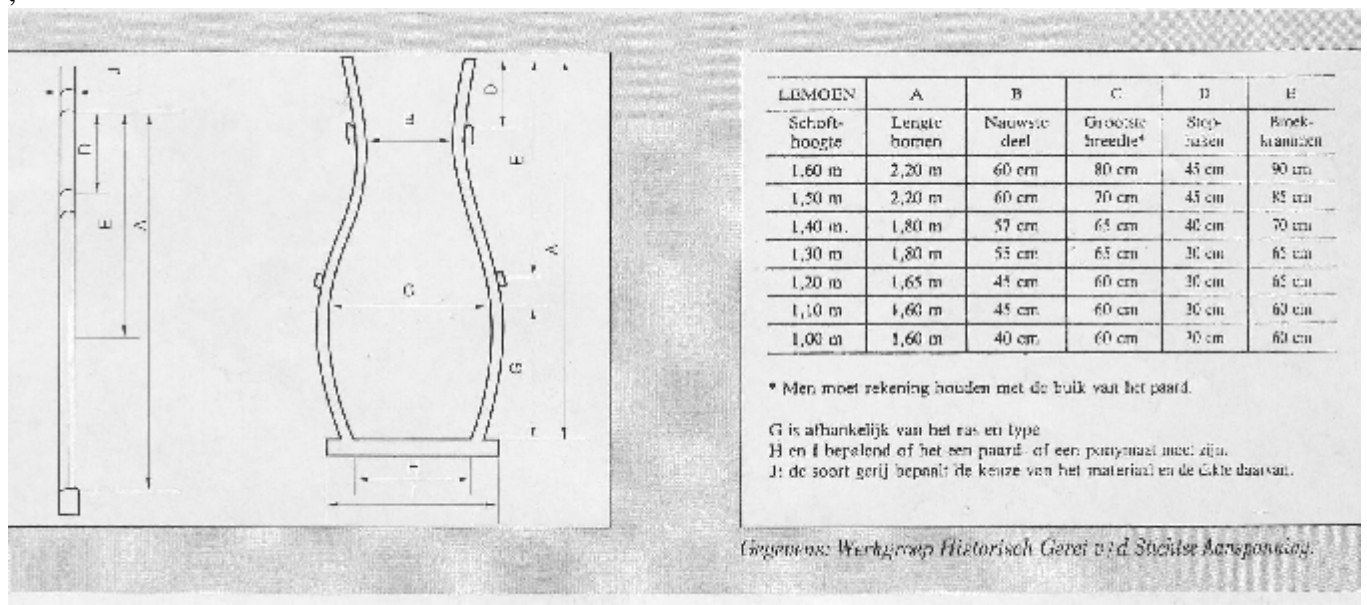
Zo kan je zien dat de tramen dan, 2.20 (m) uitsteken uit de koets .

De vermelding 0.63 (m) is dan de afstand om het paard tss de tramen te plaatsen .

Als men een koets bouwt moet men vooraf weten welk type paard ervoor zal gespannen worden Het is vanzelfsprekend dat voor een trekpaard de afstand tss de tramen breder zal zijn De vermelding hauteur 1.10 (m) is dan de hoogte van de tramen ,op zijn hoogste punt vanaf de grond gemeten .

Volgens onderzoekers zou de afmeting 149 hauteur en 55 largeur erop getekend zijn door Vanginderachter , die krabbel ernaast is zijn handtekening.

Om mijn beweringen te staven geef ik hierbij een tabel

Dit is een tabel waar men de grootte van de” tramen “kan uit opmaken ,rekening houdend met de grootte en het type paard.

Bemerk bij een paard met schofthoogte 1.60 meter dat de tramen 2.20 m (A) lang moeten zijn en het nauwste deel (B) 60 cm is

Tabel komt uit het tijdschrift Mensport, magazine voor de liefhebbers van het aangespannen rijden , nr 2 van april 1995

Uitgave Wim Knijnenburg Producties

tel 05730-52952

Fax 05730-51992

Adres

Postbus 154 7290 AD Lochem Nederland

Besluit

Tot zover mijn visie over de schetsen uit het DLG

Welke afmetingen origineel zijn ,en welke later bij geplaatst heb ik geen mening Het is een algemene verklaring dat ik wilde geven ,om U een gedacht te geven hoe een dergelijke koets werd gebouwd.

Met enige zekerheid durf ik te beweren dat mijn uitleg waarschijnlijk de waarheid zeer dicht benaderd ,en dat deze schetsen niets met de RR te maken hebben.

Mocht blijken dat bepaalde afmetingen kloppen met afmetingen van een mogelijke bergplaats of constructie wil ik dit alsnog bekijken.

Peters

Bronnen

Rijtuigen op het spoor G Ypenburg

La Liviere –Voorhoeve,Kampen ISBN 90384 04603/NUGI 431

Looking at Carriages Salie Walrond

ISBN 0-85131-552-6

De vermelde foto's zijn uit een prive collectie

Mensport